

Protocol medisch handelen en medicijnverstrekking

Inhoud:

1. Inleiding medicijnverstrekking en medisch handelen	2
2. Een leerling wordt ziek op school	3
3. Het verstrekken van medicijnen op verzoek en- , of in noodsituaties	4
4. Hoe te handelen bij een calamiteit	5
5. (Reguliere) medische handelingen	6

Bijlagen:

1) <i>Afspraken m.b.t. het organiseren van medische handelingen op school</i>	7
2) <i>Toestemmingsformulier tot het uitvoeren van medische handelingen op school in uitzonderlijke situaties</i>	8
3) <i>Uitleg over het uitvoeren van medische handelingen, wettelijke regels en aansprakelijkheid</i>	9
4) <i>Bekwaamheidsverklaring bij het uitvoeren van medische handelingen</i>	11

Algemene opmerkingen:

- Dit protocol is opgesteld volgens richtlijnen van de GGD en onderdeel van het schoolveiligheidsplan van Stichting Openbaar Onderwijs Zwolle en regio
- Waar ouders staat, worden ouders of verzorgers bedoeld

1. Inleiding medicijnverstrekking en medisch handelen

Personeelsleden van de Zeven Linden worden regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is, zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn ten gevolge van een insectenbeet. Ook krijgen personeelsleden het verzoek van ouders om hun kind de door een arts voorgeschreven medicijnen te verstrekken en/of toe te dienen.

Met het oog op de gezondheid van leerlingen is het van groot belang, dat personeelsleden in alle situaties zorgvuldig handelen. Zij moeten daarbij over de vereiste bekwaamheid beschikken. Personeelsleden en de directie moeten zich realiseren dat wanneer zij fouten maken of zich vergissen, zij voor deze foute handelingen of vergissingen aansprakelijk gesteld kunnen worden. Daarom geeft de school in dit protocol aan hoe in deze situaties te kunnen handelen.

Uitgangspunt van dit protocol is dat er geen medicijnen worden verstrekt aan leerlingen.

Er zijn drie te onderscheiden situaties:

- De leerling wordt ziek op school (zie hoofdstuk 2)
- Het verstrekken van medicijnen op verzoek, en-of in noodsituaties (zie hoofdstuk 3)
- Medische handelingen, (risicovolle en voorbehouden handelingen) (zie hoofdstuk 5)

Nb: dit protocol voorziet in richtlijnen waarbij voor alle betrokken partijen de beste voorwaarden worden georganiseerd, maar in de praktijk zal bij spoedgevallen altijd een afweging tussen protocollaire en pragmatische zaken moeten plaatsvinden.

2. De leerling wordt ziek op school

Regelmatig komt een leerling 's morgens gezond op school en krijgt hij of zij tijdens de schooluren last van hoofd-, buik- of andere soorten pijn. Ook kan een leerling bijvoorbeeld door een insect gestoken worden. Vroeger was het zo dat een personeelslid (zonder eerst toestemming te vragen aan de ouders) paracetamol verstrekte of Azaron op de plaats van een insectenbeet wreef. De school wil af van deze verantwoordelijkheid.

Reden hiervoor is dat in een personeelslid onvoldoende deskundig is om een juiste diagnose te stellen. De grootst mogelijke terughoudendheid is hier dan ook geboden.

Uitgangspunt moet zijn dat er *geen medicijnen* (dus ook geen medicijnen van de drogist) worden verstrekt en dat een leerling die ziek is geworden, naar huis moet gaan.

Hierbij gelden een aantal stappen:

Zorg dat tijdens het organiseren van opvang van de zieke leerling, hij/ zij niet alleen blijft. Vraag informatie over de leerling op bij de conciërge of de leerling-administratie en kijk of er speciale (medische) notities zijn betreffende deze leerling; neem direct contact op met de ouders (of het aangegeven waarschuwingsadres), zodat die weten dat de leerling ziek is geworden. Overleg wat er moet gebeuren (komt er iemand naar de school, is er iemand thuis om de leerling op te vangen, wanneer wordt de leerling opgehaald, gaat school met de leerling nu meteen naar de huisarts of het ziekenhuis, etc.)

1. Als de inschatting voor medische zorg dusdanig is, dat het oordeel van een arts vereist is, bel dan met de huisarts of een huisartsenpost in de buurt en als die niet bereikbaar zijn, met 112 over hoe verder te handelen
2. Daarna wordt de netwerkcoördinator onderwijs/leerlingbegeleiding geïnformeerd.

Uitgangspunt is: een ieder handelt zo zorgvuldig mogelijk en conform dit protocol.

In Magister is het volgende opgenomen:

- De waarschuwings nummers (van ouders/verzorgers) staan in Magister en worden indien nodig aangepast.
- De ouders zijn zelf verantwoordelijk voor het doorgeven van wijzigingen van waarschuwings nummers aan de leerling-administratie.
- Medewerkers hebben via Magister de waarschuwings nummers direct tot hun beschikking.
- In Magister staan ook de, bij de school bekende, gegevens m.b.t. allergieën en/of medicijngebruik (zoals deze door de ouders gemeld werden bij aanmelding).
- Bij levensbedreigende zaken (bijv. een noten- of bij-en steekallergie) staat de vermelding in Magister op een plek die alle jaren zichtbaar blijft (medisch en/of aanvullend.)

3. Het verstrekken van medicijnen op verzoek en-, of in noodsituaties

Leerlingen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens schooluren. Te denken valt bijvoorbeeld aan pufjes voor astma of antibiotica of een spuit voor behandeling van de gevolgen van allergieën of medicatie voor aandoeningen in het autistisch spectrum of ADHD.

Ouders vragen dan soms aan de directie of een personeelslid deze middelen wil en kan verstrekken. *Het verstrekken van deze middelen is een medische handeling.*

Wij nemen hieromtrent het volgende standpunt in:

1. Op school worden geen reguliere medische handelingen verricht;
2. De school verstrekt geen regulier toe te dienen medicijnen, waarvan (het vergeten) toe (te) dienen ervan een (levens)gevaarlijke situatie oplevert. Het is daarmee aan de ouders om zorg te dragen voor het organiseren van deze zorg. Hiertoe kunnen afspraken met de netwerkcoördinator leerlingbegeleiding (ruimte, tijd, etc.) worden vastgelegd (*zie bijlage 2*).
3. In uitzonderlijk geval kan voor een leerling waarbij het noodzakelijk is om in een acute noodsituatie onmiddellijk een levensreddende spuit toe te dienen (notenallergie, bijensteken etc.), bij de inschrijving van deze leerling *een toestemmingsformulier* worden ingevuld door ouders en schoolleiding om de zorg hieromtrent te organiseren (*zie bijlage 2 en 4*). Op het toestemmingsformulier staan de plichten van ouders en school omschreven en daar tekenen zij beiden voor. De bekwaamheidsverklaring (*bijlage 4*) wordt ingevuld en ondertekend door een arts en de persoon die de medische handeling uit gaat voeren.

De ouders tekenen ervoor dat zij:

- Het formulier volledig naar waarheid invullen en een verklaring van de behandelend arts bijvoegen;
- Het initiatief zullen nemen om met de personeelsleden (die na overleg met de directie vrijwillig hebben ingestemd om deze zorg op zich te nemen), in overleg te gaan om de wijze van toediening van het noodmedicijn te bespreken;
- Het initiatief zullen nemen om minimaal 1 x per 3 maanden de voortgang met deze personeelsleden te bespreken;
- Bij de start van een nieuw schooljaar contact op zullen nemen om de stand van zaken opnieuw te bespreken;
- Direct contact op zullen nemen met de school bij verandering van de medische conditie van de leerling, van het medicijn of bij verandering van de manier waarop het medicijn verstrekt moet worden of de medische handeling moet worden uitgevoerd;
- Ervoor zorgen dat voldoende medicijn in oorspronkelijke verpakking (met etiket, voorschrift en de naam van de leerling) op school aanwezig zijn;
- Zelf letten op de vervaldatum van de medicijnen.

De school tekent ervoor dat:

- Er zorg voor wordt gedragen dat het bovengenoemde formulier met de afspraken op een voor alle betrokkenen bekende, duidelijke plaats is opgeborgen;
- Er zorg voor wordt gedragen dat er een ruimte beschikbaar is;

Op het formulier worden daarnaast de omstandigheden waaronder de medicijnen moeten worden verstrekt verder vastgelegd:

Door het formulier zorgvuldig in te vullen en te ondertekenen, geven ouders duidelijk aan wat voor het welzijn van hun kind belangrijk is, en de school weet precies wat moet worden gedaan en waar ze verantwoordelijk voor zijn.

Let op: het invullen en ondertekenen van het formulier, vrijwaart nooit verkeerd handelen en de consequenties daarvan! Met het protocol en het formulier zorgt de school er met name voor dat zij alles in het werk heeft gesteld om zo zorgvuldig mogelijk te handelen. Personeelsleden moeten zelfstandig kiezen voor het uitvoeren van de handelingen en mogen daar nooit toe gedwongen worden

Mocht de situatie zich voordoen dat een leerling niet goed op een acuut medicijn (waarvoor dus een formulier en een noodspuit aanwezig is) reageert of dat er onverhoopt toch een fout gemaakt wordt bij de toediening van het medicijn, dan moet direct met ouders, de huisarts of zelfs het ziekenhuis gebeld worden.

Volg bij *een ernstige situatie* de onderstaande richtlijnen.

4. Hoe te handelen bij een calamiteit

Hoe te handelen bij een calamiteit ten gevolge van:

- Het toedienen van medicijnen aan een leerling in een acute situatie;
- Het uitvoeren van een medische handeling.

Richtlijnen

1. Laat het leerling niet alleen. Probeer rustig te blijven. Observeer de leerling goed en probeer hem of haar gerust te stellen;
2. Waarschuw zo snel mogelijk een bedrijfshulpverlener (bhv-er) voor bijstand;
3. Bel direct de huisarts in de buurt en indien bekend, de huisarts en/of de specialist van de leerling;
4. Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112;
5. Geef door naar aanleiding van welk medicijn of 'medische' handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan (eventueel welke fout is gemaakt);

6. Zorg ervoor dat alle relevante gegevens van de leerling bij de hand zijn (of laat ze direct door iemand opzoeken) zoals:
 - ✓ Naam van de leerling
 - ✓ Geboortedatum
 - ✓ Telefoonnummer van ouders en/of andere, door de ouders aangewezen, persoon
 - ✓ Naam + telefoonnummer van huisarts/specialist
 - ✓ Ziektebeeld waarvoor medicijnen of medische handeling nodig zijn.
7. Bel de ouders (bij geen gehoor een andere, door de ouders aangewezen persoon):
 - ✓ Leg duidelijk uit wat er gebeurd is;
 - ✓ Vertel, indien bekend, wat de arts heeft gedaan/ gezegd; in geval van opname, geef door naar welk ziekenhuis de leerling is gegaan.

5. (Reguliere) Medische handelingen

Wanneer wordt overgegaan tot het laten uitvoeren van medische handelingen door een personeelslid van De Zeven Linden, neemt de directie/het bestuur daarmee bepaalde verantwoordelijkheden op zich, waarbij de consequenties van die keuze moeilijk te overzien zijn. Bovendien moet voor het uitvoeren van bepaalde medische handelingen een bekwaamheid zijn verworven volgens de wet BIG (*zie voor achtergrondinformatie bijlage 3 en bijlage 4*).

De school vindt dat personeelsleden geen medische handelingen mogen uitvoeren. In uitzonderlijke situaties en na voorafgaand overleg tussen het bestuur van openbaar onderwijs Zwolle, de ouders en eventueel huisarts en specialist, kan worden nagegaan of het in acute allergiereacties mogelijk is om toch medisch te handelen (*zie bijlage 3*). De medewerking die in dat geval zal worden verleend, bestaat uit het beschikbaar stellen van een ruimte en de zorg voor een adequate opslag van de medicatie (*zie ook hoofdstuk 3*).

Dit houdt concreet in, dat reguliere medische handelingen, bijvoorbeeld het op regelmatige tijden toedienen van injecties, zetpillen of sondevoeding etc. als gevolg van een chronische ziekte of aandoening, *te allen tijde* door ouders dienen te worden uitgevoerd of door een bevoegde derde die daarvoor door de ouders is gemachtigd, zijnde geen personeelslid van het Zeven Linden College.

Ouders overleggen in dat geval van te voren met de directie over de organisatie hiervan:

- Wie naar school komt om de handeling(en) uit te voeren;
- Wanneer de handeling moet/kan plaatsvinden;
- De ruimte waar de handeling kan plaatsvinden;
- Hoe te handelen als er iets verkeerd gaat (bijv. als de verpleegkundige niet verschijnt of niet op de afgesproken tijd of er volgt een onverwachte reactie op de handeling);
- Wie in het oog houdt of alles verloopt, zoals afgesproken (denk daarbij ook aan afwezigheid van het personeelslid waarmee de afspraken worden gemaakt);
- Wijze en tijd van informeren als er een wijziging in de afspraken komt.

Het zal duidelijk zijn dat - gezien de impact van de handelingen – de afspraken m.b.t. bovengenoemde punten schriftelijk moeten worden vastgelegd en dat alle documenten m.b.t. medische handelingen en medicijnverstrekking in noodgevallen door de ouders moeten worden ondertekend.

Verder geldt het in algemene zin dat de eisen die aan de fysieke voorzieningen van een individuele leerling worden gesteld niet een onevenredig zware belasting voor de school mogen vormen.

Bijlage 1

Afspraken m.b.t. het organiseren van medische handelingen op school

Ondergetekenden (ouders en school) verklaren de volgende afspraken met elkaar gemaakt te hebben met betrekking tot het organiseren van de zogenaamde 'medische handeling' op school bij:

Naam leerling:
 Geboortedatum :.....
 Adres :.....
 Postcode en plaats:

Naam ouder(s)/verzorger(s) :.....
 Telefoon thuis:
 Telefoon werk:

Naam huisarts:
 Telefoon:
 Naam specialist:
 Telefoon:

Afgesproken is, dat bij bovengenoemde leerling de voor hem/haar noodzakelijke medische handelingen op school zullen worden uitgevoerd: door de vader/moeder/een *derde* (*geen personeelslid van de Zeven Linden!*) (doorstrepen wat niet van toepassing is), namelijk(naam) te bereiken op (telefoonnummer).

Deze medische handeling:
 Bestaat uit:

Is nodig vanwege de ziekte:

De 'medische handeling' moet dagelijks worden uitgevoerd op onderstaande tijden:
om..... uur
om..... uur
om..... uur
om..... uur

Of:
 Mag alleen worden uitgevoerd in de hieronder nader omschreven situatie (shock, allergie, acuut):

Tenslotte is afgesproken dat:

- De medische handeling plaats kan vinden in ruimte
- als degene die de medische handeling zou verrichten, niet op de afgesproken tijd kan verschijnen, hij/zij daarvan de school zo snel mogelijk op de hoogte stelt en aangeeft hoe het opgelost wordt;
- Als degene die de medische handeling zou verrichten, niet op de afgesproken tijd verschijnt zonder bericht, de ouder telefonisch wordt benaderd door de schoolleiding;
- De ouders bijhouden of de medische handeling op de juiste tijd en wijze plaatsvindt;

Eventuele aanvullende opmerkingen:

.....
Aldus is afgesproken:

Plaats:.....

Datum:

Ouder/verzorg(er):

Naam:

Handtekening:

Namens de school:

Naam:

Functie:

Handtekening:

Bijlage 2

Toestemmingsformulier tot het uitvoeren van medische handelingen op school in uitzonderlijke situaties

Ondergetekende geeft toestemming voor uitvoering van de zogenaamde 'medische handeling' op school bij:

Naam leerling:

Geboortedatum :

Adres:

Postcode en plaats:

Naam ouder(s)/verzorger(s) :

Telefoon thuis:

Telefoon werk:

Naam huisarts:

Telefoon:

Naam specialist:

Telefoon:

Beschrijving van de ziekte waarvoor de 'medische handeling' op school bij de leerling nodig is:

.....

.....

Omschrijving van de uit te voeren 'medische handeling':

.....

.....

De 'medische handeling' moet dagelijks worden uitgevoerd op onderstaande tijden:

.....om..... uur

.....om..... uur

.....om..... uur

.....om..... uur

De 'medische handeling' mag alleen worden uitgevoerd in de hieronder nader omschreven situatie (shock, allergie, acuut):

.....

Wijze waarop de 'medische handeling' moet worden uitgevoerd:

.....

.....

.....

.....

Instructie medisch handelen:

Instructie van de 'medische handeling' en controle op de juiste uitvoering is gegeven op (datum):.....

Er is instructie gegeven over het toedienen van medicijnen op (datum):.....

Door:

Naam:

Functie:

Instelling:.....

Aan:

Naam:

Functie:

School/ Plaats:.....

Ondergetekende:

Naam:

Ouder/ verzorger:

Plaats:.....

Datum:

Handtekening:.....

Namens de school:

Naam:

Functie:

Handtekening:

Bijlage 3:

Uitvoeren van medische handelingen, wettelijke regels en aansprakelijkheid

Er zijn een aantal soorten medische handelingen op school te identificeren:

1. Handelingen waarvoor de wet BIG niet geldt. Dit zijn handelingen zonder grote medische risico's, zoals het geven van zelfhulpmedicijnen als aspirine ed.
2. Handelingen waarvoor de wet BIG *wel* geldt. Big staat voor: *beroepen in de individuele gezondheidszorg*. De wet BIG geeft regels voor beroepen in de gezondheidszorg en biedt personen bescherming tegen ondeskundig en onzorgvuldig handelen. Het BIG-register is een onderdeel van de wet BIG.

BIG-handelingen zijn handelingen die risicovol zijn, zoals het geven van injecties en het toedienen van sondevoeding. Deze mogen slechts worden uitgevoerd door artsen en door verpleegkundigen die hiervoor een bekwaamheidsverklaring moeten hebben. Met het delegeren van het verrichten van deze handelingen aan personeelsleden in het onderwijs, moet met grote zorgvuldigheid worden omgegaan.

Een specialist kan een personeelslid handelingsbekwaam achten. Dit heeft echter niet tot gevolg dat dit personeelslid niet meer aansprakelijk is voor zijn handelen; hij of zij blijft wettelijk aansprakelijk. Het verzekeren van dit risico is bij sommige verzekeringsmaatschappijen mogelijk, een arts kan een personeelslid bekwaam verklaren voor het uitvoeren van een medische handeling en deze bekwaamheid ondersteunen met een ondertekende verklaring van bekwaamheid (*zie bijlage 4*). De arts geeft deze bekwaamheidsverklaring voor een bepaalde tijd af. Wanneer de termijn van de verklaring is overschreden, moet de arts opnieuw de bekwaamheid testen.

Het hebben van een medisch handelingsprotocol op school is belangrijk. Het volgen van de werkwijze van dit protocol sluit niet uit dat een personeelslid civielrechtelijk aansprakelijk gesteld en vervolgd zou kunnen worden voor het (foutief) verrichten van medische handelingen bij calamiteiten. Zelfs als ouders het personeelslid toestemming hebben gegeven tot het uitvoeren van medische handelingen bij hun kind kan het personeelslid verantwoordelijk worden gesteld voor zijn acties, als het fout gaat.

Het Zeven Linden College heeft er om die reden voor gekozen om reguliere medische handelingen waarvoor een BIG registratie nodig is, niet door personeelsleden te laten uitvoeren. Waar het gaat om levensreddende medische handelingen als gevolg van een acute allergie of shock, worden er individuele afspraken gemaakt tussen directie, ouders en een aantal specifieke personeelsleden, die hier *vrijwillig* voor kiezen. Over het verzekeren van het risico dat deze personeelsleden lopen, moet dan een besluit worden genomen.

Mocht zich onverhoopt ten gevolge van een medische handeling een calamiteit voordoen, dan moet direct contact gezocht worden met de huisarts en/of specialist van de leerling. Bel bij (het vermoeden van) een ernstige situatie, direct het landelijk alarmnummer 112. Bel bij twijfel *altijd* 112.

Er moet tevens voor gezorgd worden dat alle relevante gegevens van de leerling eenvoudig beschikbaar zijn, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en specialist van de leerling. Meldt verder bij welke handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan en welke verschijnselen bij de leerling waargenomen zijn (*Zie richtlijnen pag. 5*).

Het bestuur of de directie kan kiezen of zij wel of geen medewerking verleent aan het geven van *acute* medicatie; Voor de individuele leraar geldt dat hij/zij mag weigeren handelingen uit te voeren, waarvoor hij/zij zich niet bekwaam acht; De wet BIG is niet van toepassing, als er sprake is van een noodsituatie. Iedere burger wordt dan geacht te helpen naar beste weten en kunnen en is in dat kader ook altijd aansprakelijk voor zijn (niet) handelen.

Bijlage 4

Bekwaamheidsverklaring bij het uitvoeren van medische handelingen

Ondergetekende, bevoegd tot het uitvoeren van de hieronder beschreven handeling:

.....

.....

.....

verklaart dat,
 Naam werknemer:
 Functie :
 Werkzaam bij:

Na instructie door ondergetekende, in staat is bovengenoemde handeling bekwaam uit te voeren.

De handeling moet worden uitgevoerd ten behoeve van:

Naam leerling:.....

Geboorte datum:.....

Het uitvoeren van bovengenoemde handeling is voor de leerling noodzakelijk wegens:

.....

.....

De hierboven beschreven handeling mag alleen worden uitgevoerd op tijdstippen waarop de leerling op school aanwezig is.

De hierboven beschreven handeling moet worden uitgevoerd gedurende periode:

.....

.....

Ondergetekende:

Naam:.....
 Functie:
 Werkzaam bij:
 Plaats:.....

Datum:

Handtekening: